

ԱՌԱՆՑ ԶՈՀՈՂՈՒԹԵԱՆ՝ ԶԿԱՅ ՅԱՂԹՈՒԹԻՒՆ

Հայ ժողովուրդի մարտիրոսական կեանքին պատմութիւնը՝ եղած է գոհողութեան, խաչելութեան եւ անմկարագրելի տառապանքներու չարչարալից ուղեւորութիւն մը: Իր թշնամիները, բայց մանաւրաժանապէս քարեկամները մատուցին իրեն փուշէ պսակ մը եւ ծանրակշիռ խաչ մը: Հակառակ որ այս վերջինը անկրելի էր, հայ սերունդը՝ հաւատքի ոյժով՝ տարաւ զայն ամէն ժամանակ, մշտնջենական յարատեւութիւն տալով իր գոյութեան:

Սակայն ուրիշ խաչ մըն ալ կայ՝ շատ անելի ծանր, եւ ուրիշ փուշէ պսակներ՝ յոյժ կակծալի, զորս սրբապիղծ ձեռքերով կը հիւսեն հայ ժողովուրդին ապերախ գաւակները, հիմաւորց դարաշրջաններէն մինչեւ այսօր՝ մեր ազատ հայրենիքին մէջ, ուր իրենց այգանքի գործերով կը վտանգեն մեր էությունը եւ եղբայրներուն կեանքին ապահովութիւնը: Ա՛յդ է ամենամեծ ու խորագոյն ցաւը, որ ծունկի կը բերէ հայութիւնը եւ անկարելի կը դարձնէ իր յաղթական ուղեւորութիւնը դէպի խաղաղութեան ու քաղաքացիական արեւածագը: Փառավորութեան այս ախոյեանները ռուպէ մը դադար չեն տար իրենց հայակործան խլրտումներուն, եւ ամէն անք կը գործեն՝ առանկ խորացնելով ժողովուրդին թշուառութիւնը:

– Տարաբախտ Հայրենիք. կարգ մը անուղղայ դեկավարներ, փառասիրութիւնը կարգախօս ըրած, կը սպառնն պահեստի ոյժերդ, որ չկարենաս ճակատագրական մաքառումներու դիմաց՝ պարտութիւններէ խուսափիլ եւ վճռական յաղթանակներու փառապսակը ընդունիլ ճակտիդ:

Մեծ քարեքախտութիւն է, որ ունինք մերկայիս՝ ազատ հայրենիքի մէջ՝ հայրենապաշտ պայքարողներու սերունդ

մը: Ան մեր միակ յոյսն է, մեր վաղուան լուսամիտ եւ արիասիրտ դեկավարութիւնը, որ գիտէ չմոլորիլ մեծաքերան, շլացուցիչ խոստումներէ, եւ լսել միայն իր սրտին հայրենաշունչ տրոփումներուն ձայնը:

Եթէ քարեպաշտ մարդուն արժանապատիւ տիրոջը իր քրիստոնեայ կոչումն է, իրա՛ւ Հայուն համար հայրենասիրութիւնն է իր ամենաքարճ անախտութիւնը: Հայ մը, երբ կ'անգիտամայ հայրենի ժողովուրդին ներկայ գրկամէները, թող երբեք չյուսայ պատուաբեր տեղ գրանել ազգին եւ հայրենիքին մէջ: Այս մութ ու մռայլ ժամանակներուն՝ դժուար չէ նկատել – մեր շուրջը եւ ամէն շրջանակի մարդոց մէջ – այդպիսի անձերու վանողական կերպարին վրայ սիրոյ եւ գթութեան պակասը՝ իրենց բազմակարօտ ժողովուրդին հանդէպ: Անոնք՝ ո՛չ մէկ ժամանակ ու ո՛չ մէկ դժբախտութեան դիմաց՝ զգաստութեան սթափում պիտի ունենան, որքան ալ մեծ եւ ստիպողական ըլլան ժողովրդային տնտեսական պահանջները: Իրենց անխղճահար վարմունքով՝ անոնք հասարակութեան մէջ տարբեր չեն մացառուտի գազաններէն, որոնք կը խռչան գոհեցնելու յարցերը ըլլալով հանդերձ:

Շատ ունեւորներ, երբ ազգօգուտ մպատակի համար մուրաւորութիւն պիտի ընեն, ամէն բանէ առաջ նկատի կ'առնեն իրենց փառասիրութիւնը, թէ հրապարակային ելոյթով՝ ո՛րքան գովաստ ու գոհացում պիտի տրուի իրենց նսական հակումներուն, թէ քանի՞ թերթերու մէջ պիտի երեւնայ իրենց մեծադիր լուսանկարը՝ մերքողական սիւնակներով: Միմոյեռ մշտնադարձ քարեքարի կոչում ունեցող մեր վեհանձն գոհաբերողները՝ համեստութեան ստուերներու մէջ թաքնուած ըլլալով

կատարած են իրենց քարեգործութիւնները: Երբ կ'ուզես հայրենի բազմակարօտ ժողովուրդիդ միւթական օժանդակութիւն մը ընել, մի՛ մտածեր թէ ո՛րքան եւ ի՛նչ գումար պիտի տաս: Եթէ հայրենասէր ես՝ քառիմ ճշգրիտ առումով, արդէն հայու հոգիդ կը խօսի քեզի, թէ ո՛րքան պէտք է մուիրես: Հայրենիքիդ գոհողութիւն մը ընելու պարագային՝ միայն հոգիիդ պիտի հարցնես թէ ի՛նչ չափով տալու ես, եւ ո՛չ թէ մտքիդ. որովհետեւ՝ միայն հայրենավատ զգացումներդ կրնան շիտակ քանակը որոշել միւթական մատուցումներուդ: Ներկայ դժուար պայմաններում տակ, երբ Հայաստանը անմկարագրելի նեղութիւններու բռնվէն կ'անցնի, պիտի գոհարերես կարողութեանդ վեր, որ ի՛րապէս բան մը պարգեւած ըլլաս: Այս կերպով է որ քաւարարութիւն տուած պիտի ըլլաս թէ՛ ժողովուրդիդ ստիպողական կարիքներում, թէ՛ ալ ջերմեռանդ հայրենասիրութեանդ:

Մեր կարօտ եւ աղքատ հայրենիքը՝ այս դժնդակ ժամանակներում՝ պէտք ունի իր բոլոր զաւակներում միացեալ ու միասիրտ գոհողութեան, որ կարենայ յաջողութեամբ յաղթահարել ներքին եւ արտաքին դժուարութիւնները: Հայրենասէր հայը, ի՛նչ դաւանանքի ու կազմակերպութեան ալ պատկանի, չի կրնար անգիտանալ ապրուստի ծանրակշիռ տագնապը Հայաստանի մէջ: Սակայն երբ մարդուն մէջ փառասիրութիւնը կ'անի ու կը

գոռոգանայ, ա՛յ անոր համար ամէն մարդ եւ ամէն արժէք կը ստորադասուի: Իր եսական հետապնդումներուն մէջ յաջողելու համար՝ ինքզինք կը յանձնէ սուտիմ սրաթուիչ քեւերում, որ ճշմարտութեան դէմ դաւաճանէ, ամիրաւութեան հետ մեղսակցի, խաբէութեան հետ դաշմակցի, կեղծիքին հետ համաձուլուի, եւ ջնջէ մարդու կերպարէն մարդկայնութեան ամէն յատկանիշ: Կը հաւատայ թէ սուտ մը խօսելով կը լուծէ հազարումէկ դժուարութիւններ: Այս դիւրին յաջողութիւններէն ետք, ի՛նչ պատճառ կայ՝ որ ստախոսութիւնը սկզբում չընէ իր կեանքին, քանի որ կը համոզուի թէ աշխարհը եւ ժողովուրդները կառավարողը՝ մեծ ու պզտիկ սուտերն են:

Ժամանակն է՝ որ դրսեւորենք մեր հայու հոգիին սրբազան պարունակութիւնը, եւ ո՛չ թէ մեր սրտին ատելալատ զգացումները հայրենիքին հանդէպ: Լա՛ւ գիտնամք թէ առանց սիրոյ՝ ի՛նչ որ ալ շահինք, սնանկ վաճառականէ մը աւելի արգահատելի ենք: Սիրոյ անկարելի թշնամին՝ մարդուն հիւանդ եսն է, որ հարազատ հայրն է մահացու մեղքերում: Էականը սա՛ է, կրնա՞ս դուն քեզ ազատագրել կոյր եսականութեան ժանիքներէն, եւ հաստատել հոգիդ շնորհաց գահին վրայ. այդ պարագային՝ դուն Աստուծոյ եւ հայրենիքին մախընտրած մարդն ես, հայութեան մէջ մտատիպար անձնաւորութիւն մը:

ՎԱՐԴԱՆ Ա. ՓՀՆՅ. ՏԻԼԿԷՐԵԱՆ